

Prva procjena bruto domaćeg proizvoda (BDP) i stvarne individualne potrošnje (SIP) po stanovniku, prema standardu kupovne moći za 2018. godinu

EUROSTAT je 19. juna 2019. godine objavio preliminarne podatke o bruto domaćem proizvodu i stvarnoj individualnoj potrošnji po stanovniku za 2018. godinu, iskazanim preko standarda kupovne moći. MONSTAT je učestvovao u ovom projektu zajedno sa nacionalnim statističkim institutima ostalih evropskih zemalja.

Prema prvoj procjeni EUROSTAT-a, bruto domaći proizvod po stanovniku prema standardu kupovne moći u Crnoj Gori u 2018. godini iznosio je 47% prosjeka EU.

Od zemalja članica EU, najveći BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći zabilježen je u Luksemburgu, čiji je nivo više od dva i po puta iznad prosjeka EU, i iznosi 254% evropskog prosjeka, dok se Bugarska nalazi na najnižem nivou sa 50% prosjeka EU.

Od zemalja iz regiona, koje imaju status kandidata ili potencijalnog kandidata za članstvo u EU, Crna Gora ima najveći BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći koji iznosi 47% prosjeka EU, dok se Srbija nalazi na drugom mjestu na nivou od 40% prosjeka EU. Sjeverna Makedonija se nalazi na nivou od 38% evropskog prosjeka, dok se Albanija i Bosna i Hercegovina nalaze na nivou od 31% evropskog prosjeka.

Stvarna individualna potrošnja (SIP) po stanovniku prema SKM, prema prvoj procjeni među zemljama članicama se kretala između 44% ispod prosjeka EU u Bugarskoj i 32% iznad prosjeka EU u Luksemburgu.

Grafik 1. Prva procjena BDP-a po stanovniku prema standardu kupovne moći, 2018. godina, EU=100

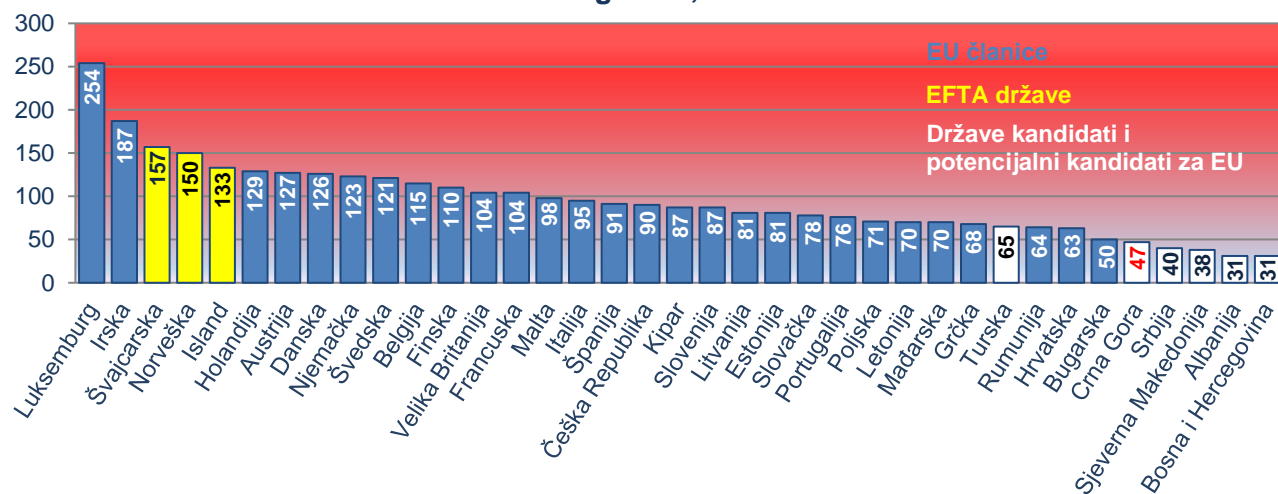
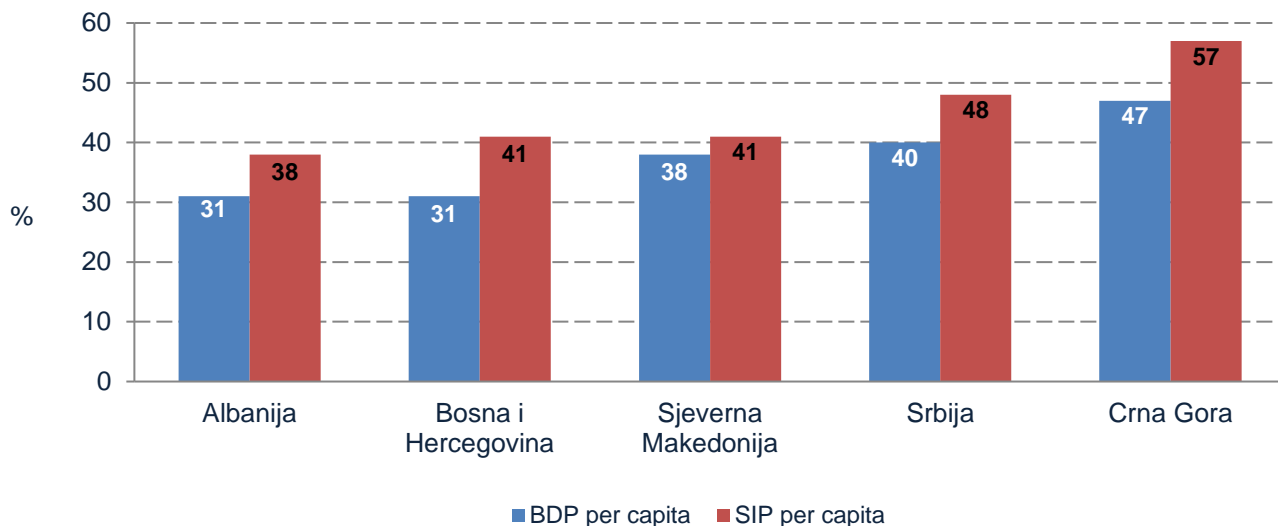


Tabela 1. Prva procjena bruto domaćeg proizvoda i stvarne individualne potrošnje po stanovniku, prema standardu kupovne moći za 2018. godinu, EU=100

Država	BDP po stanovniku	SIP po stanovniku
EU	100	100
Euro-zona	106	104
Luksemburg	254	132
Irska	187	94
Holandija	129	112
Austrija	127	116
Danska	126	114
Njemačka	123	121
Švedska	121	109
Belgija	115	111
Finska	110	112
Velika Britanija	104	113
Francuska	104	107
Malta	98	80
Italija	95	98
Španija	91	90
Češka Republika	90	83
Kipar	87	94
Slovenija	87	77
Litvanija	81	90
Estonija	81	74
Slovačka	78	77
Portugalija	76	82
Poljska	71	77
Letonija	70	70
Mađarska	70	64
Grčka	68	76
Rumunija	64	70
Hrvatska	63	63
Bugarska	50	56
Švajcarska	157	124
Norveška	150	125
Island	133	121
Turska	65	68
Crna Gora	47	57
Srbija	40	48
Sjeverna Makedonija	38	41
Albanija	31	38
Bosna i Hercegovina	31	41

Izvor: EUROSTAT

Grafik 2. Procijenjeni BDP i SIP po stanovniku prema standardu kupovne moći za 2018. godinu, poređenje sa zemljama okruženja, EU=100



Za zemlje koje imaju status kandidata i potencijalnog kandidata za članstvo u EU, prema prvoj procjeni EUROSTAT-a, SIP po stanovniku prema standardu kupovne moći se kreće u rasponu od 38% do 57% prosjeka EU. Od zemalja u regionu SIP po stanovniku prema SKM je najveća u Crnoj Gori i iznosi 57% prosjeka EU, dok je najniža u Albaniji i Bosni i Hercegovini sa 38% odnosno 41% prosjeka EU.

Dok je bruto domaći proizvod (BDP) po glavi stanovnika uglavnom pokazatelj nivoa ekonomske aktivnosti, stvarna individualna potrošnja (SIP) po glavi stanovnika je alternativni pokazatelj, bolje prilagođen da opiše materijalno blagostanje domaćinstva.

Generalno, nivo SIP po stanovniku je više homogen nego BDP ali i dalje postoje značajne razlike među članicama EU. Struktura stvarne individualne potrošnje je bazirana na homogenim skupovima proizvoda i usluga koja domaćinstva konzumiraju ali su i dalje evidentne razlike između nivoa SIP per capita među zemljama članica EU.

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Standard kupovne moći (SKM) je jedinica vještačke valute koja eliminiše razlike između nivoa cijena između zemalja. Tako jedan SKM kupuje isti obim roba i usluga u svim zemljama. Ova jedinica omogućava smisljeno poređenje obima ekonomskih pokazatelja u svim zemljama.

Ovaj indikator, između ostalog, koristi se za prostorno poređenje veličine BDP-a, odnosno veličine ekonomije, te ekonomskog blagostanja.

Na veličinu BDP-a po stanovniku izraženog u standardu kupovne moći najvećim dijelom utiče obim BDP-a obračunatog rashodnom metodom, nivo potrošačkih cijena i broj stanovnika.

Pariteti kupovne moći (PKM) su stope za prevođenje valuta koje se primjenjuju kako bi se izvršilo pretvaranje ekonomskih indikatora izraženih u nacionalnim valutama u zajedničku vještačku valutu – Standard kupovne moći (SKM), koja izjednačava kupovnu moć različitih nacionalnih valuta i omogućava svrsishodno poređenje obima između zemalja.

Na primjer, ako se bruto domaći proizvod po stanovniku izražen u nacionalnoj valuti svake zemlje koja učestvuje u poređenju, podijeli sa njenim PKM-om, dobijene vrijednosti će neutralizovati uticaj različitih nivoa cijena i istovremeno prikazati realni obim bruto domaćeg proizvoda na zajedničkom cjenovnom nivou. Kada se podijeli sa nominalnim kursom za datu godinu, PKM daje procjenu nivoa cijena za datu zemlju u odnosu na, npr. EU28.

Indeksi nivoa cijena obezbjeđuju poređenje nivoa cijena između zemalja u odnosu na prosjek EU. Ako je indeks nivoa cijena veći od 100, zemlja se smatra relativno skupljom u poređenju sa EU prosjekom i obrnuto.

Stvarna individualna potrošnja odnosi se na sva dobra i usluge stvarno potrošene ili kupljene od strane domaćinstava. Ona obuhvata dobra i usluge kupljene direktno od strane domaćinstava kao i usluge koje su obezbijeđene od strane neprofitnih institucija i vladinih institucija za ličnu potrošnju (npr. zdravstvo i obrazovne usluge).

Izdaje i štampa Uprava za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br. 2, telefon (+382) 20 231-004; telefaks (+382) 20 230-814

Saopštenje pripremila:

Ivana VIDA KOVIĆ

e-mail: contact@monstat.org